

BIỆN PHÁP CHỈ ĐẠO ĐỔI MỚI XÂY DỰNG KẾ HOẠCH DẠY HỌC MÔN TOÁN Ở CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC QUẬN 10, TP. HỒ CHÍ MINH THÔNG QUA SINH HOẠT TỔ CHUYÊN MÔN

LÊ THỊ LƯƠNG

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Ngày nhận bài: 16/08/2021; Ngày phản biện, biên tập và sửa chữa: 24/08/2021; Ngày duyệt đăng: 03/09/2021

ABSTRACT

In the new primary curriculum in 2018 in general and Mathematics in particular, there are many contents that require teachers to have creative thinking to meet the teaching requirements. In order to contribute to improving the quality of Mathematics teaching according to the new primary curriculum in 2018, the work of developing a teaching plan and the responsibility of the professional leader in directing the development of the plan is extremely important.

Key words: Directive measures, educational management, teaching plan, primary Math.

A. ĐẶT VẤN ĐỀ

Chất lượng dạy học và quản lý chất lượng dạy học ở các cấp học là vấn đề trọng yếu, mối quan tâm hàng đầu trong các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước ta về đổi mới, phát triển giáo dục và đào tạo hiện nay. Bởi lẽ, chất lượng dạy học các cấp học ở nước ta còn thấp chưa tiếp cận với trình độ tiên tiến trong khu vực và trên thế giới, Văn kiện Đại hội XIII của Đảng nhận định “*Đổi mới tư duy, hoạt động giáo dục và đào tạo còn chậm, chưa quyết liệt, chưa đáp ứng yêu cầu đặt ra; một số nhiệm vụ, giải pháp đổi mới còn thiếu hệ thống, chưa ổn định. Chất lượng, hiệu quả giáo dục và đào tạo chưa cao. Hệ thống giáo dục và đào tạo chưa bao đảm tính đồng bộ và liên thông giữa các trình độ, các phương thức giáo dục và đào tạo. Nội dung, chương trình giáo dục và đào tạo còn nặng lý thuyết, nhẹ thực hành (...). Chưa chú trọng đúng mức đến phát triển phẩm chất và kỹ năng người học. Giáo dục “làm người”, đạo đức, lối sống còn bị xem nhẹ*”⁽¹⁾. Trong đó, đổi mới quản lý hoạt động dạy học được xác định là khâu “đột phá”, mà trọng tâm là hoạt động xây dựng kế hoạch dạy học (KHDH) theo từng môn học, cấp học, nhằm làm cơ sở để quản lý và tạo chuyển biến tích cực về chất lượng dạy học ở các cấp học. Thực tế ở các trường tiểu học hiện nay, công tác xây dựng kế hoạch dạy học nói chung, xây dựng kế hoạch dạy học môn Toán nói riêng và hoạt động chỉ đạo xây dựng kế hoạch của tổ trưởng chuyên môn còn nhiều hạn chế bất cập như: Giáo viên còn lúng túng trong xây dựng kế hoạch, sinh hoạt tổ chuyên môn còn hình thức, công tác chỉ đạo hoạt động tổ chuyên môn cũng như xây dựng kế hoạch dạy học của tổ trưởng chuyên môn còn nhiều hạn chế nên giáo viên gặp nhiều khó khăn vướng mắc.

Đối với các trường tiểu học ở Quận 10, TP. Hồ Chí Minh công tác xây dựng kế hoạch của giáo viên và chỉ đạo xây dựng kế hoạch dạy học môn Toán của tổ trưởng chuyên môn còn nhiều bất cập, hạn chế như: Đội ngũ cán bộ giáo viên chưa nhận thức đầy đủ ý nghĩa tầm quan trọng của công tác xây dựng kế hoạch đối với nâng cao chất lượng dạy học; tổ trưởng chuyên môn chưa phát huy hết vai trò trách nhiệm của mình trong chỉ đạo xây dựng kế hoạch dạy học; việc tập huấn cho giáo viên về những điểm mới của chương trình giáo dục phổ thông 2018 cấp tiểu học chưa sát đối tượng; chưa coi trọng sử dụng giáo viên cốt cán đề hướng dẫn, hỗ trợ các giáo viên xây dựng kế hoạch dạy học môn Toán theo hướng đổi mới; chưa tổ chức dạy mẫu

theo kế hoạch dạy học môn Toán; công tác đánh giá kết quả xây dựng kế hoạch dạy học môn Toán thông qua hình thức nghiên cứu bài học chưa được chú trọng đúng mức... Từ đó, làm cho chất lượng xây dựng kế hoạch dạy học môn Toán ở các trường tiểu học có mặt chưa cao.

B. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

Xây dựng KHDH là một khâu quan trọng của quá trình chuẩn bị và tiến hành dạy học của giáo viên (GV) và là căn cứ pháp lý, thực tiễn trong việc quản lý hoạt động dạy học trong khối, lớp của cán bộ quản lý giáo dục (QLGD) nhà trường. Do đó, KHDH mới đòi hỏi phải có sự khác biệt với những KHDH theo chương trình giáo dục phổ thông trước đây. Bản chất hoạt động dạy, hoạt động học và mối quan hệ trong dạy học giữa GV với HS có sự thay đổi căn bản cho nên các mục tiêu, yêu cầu, hành động, thao tác của GV và học sinh (HS) phải được thể hiện tương ứng trong KHDH.

Với tinh thần “*dạy học là tổ chức cho HS hoạt động để tự tiếp thu kiến thức và phát triển năng lực*”. Đổi mới xây dựng KHDH môn Toán ở tiểu học để đảm bảo yêu cầu tinh giản, vững chắc các kiến thức, các hoạt động cơ bản của tiết dạy, đảm bảo cung cấp kiến thức, rèn luyện kỹ năng, kỹ xảo phù hợp với trình độ của HS, đặc biệt là yêu cầu cụ thể với từng nhóm đối tượng HS khác nhau và phát triển năng lực các em theo yêu cầu.

Thực tế hiện nay công tác xây dựng KHDH môn Toán cấp tiểu học, đặc biệt là yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục hiện nay, đã có nề nếp, đảm bảo điều kiện về pháp lý, khoa học để tiến hành các hoạt động dạy học nhưng vẫn còn những hạn chế cần tiếp tục khắc phục, đổi mới nhằm đáp ứng tốt với những đòi hỏi mới của giáo dục tiểu học hiện nay.

Sự chỉ đạo đổi mới dạy học là một trong những nhiệm vụ của tổ trưởng chuyên môn (TTCM). Nội dung chỉ đạo đổi mới dạy học toàn diện ở tất cả các khâu, các bước của quá trình dạy học. Đối với hình thức sinh hoạt tổ chuyên môn (SHTCM) là một hoạt động mang tính bắt buộc, là nề nếp, chế độ công tác của tổ chuyên môn và là môi trường thuận lợi cho triển khai, tổ chức, đánh giá, rút kinh nghiệm... các hoạt động đổi mới dạy học.

Thực tế hiện nay việc thực hiện SHTCM ở nhiều trường tiểu học vẫn nặng về hình thức, ít thu hút được sự tham gia tích cực của GV trong việc tham gia thảo luận, đóng góp nâng cao chất lượng dạy học, GV thực hiện các yêu cầu trong SHTCM còn

mang tính đổi mới... Do đó, yêu cầu khách quan cần đổi mới SHTCM để chế độ sinh hoạt chuyên môn này đi vào thực chất, đem lại hiệu quả thiết thực, đặc biệt trong việc giải quyết các mâu thuẫn, khó khăn trong thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018 hiện nay.

Trong phạm vi nghiên cứu của bài viết, tác giả giới thiệu một số biện pháp chỉ đạo đổi mới xây dựng kế hoạch dạy học môn Toán ở các trường tiểu học Quận 10, TP. Hồ Chí Minh thông qua sinh hoạt tổ chuyên môn nhằm góp phần nâng cao chất lượng hoạt động dạy học bậc tiểu học hiện nay nói chung như sau:

1. Nâng cao nhận thức của giáo viên về xây dựng kế hoạch dạy học môn Toán theo hướng đổi mới

Nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng và tác dụng thiết thực của hoạt động tổ chuyên môn sẽ giúp cho việc quản lý hoạt động tổ chuyên môn của hiệu trưởng có nhiều thuận lợi. Khi cán bộ, giáo viên có nhận thức đúng đắn thì việc xác định mục tiêu, nội dung, phương hướng, biện pháp thực hiện các hoạt động của tổ chuyên môn sẽ đảm bảo tính hiệu quả cao.

Về cơ bản, cán bộ giáo viên đã có nhận thức đúng về tầm quan trọng và tác dụng thiết thực của hoạt động tổ chuyên môn. Còn một số ít giáo viên trẻ mới vào nghề, chưa có kinh nghiệm trong công tác nên có quan niệm chưa thật đúng về vấn đề này. Việc tổ chức học tập, tuyên truyền để nâng cao nhận thức cho cán bộ giáo viên nhằm:

- Làm cho cán bộ, giáo viên thấy rõ được các hoạt động tổ chuyên môn nằm trong hệ thống các hoạt động chuyên môn của nhà trường, được quy định trong các văn bản của Bộ, Sở và phòng GD&ĐT.

- Giúp cho cán bộ, giáo viên nắm được mục đích các hoạt động của tổ chuyên môn. Các nội dung hoạt động mà tổ chuyên môn cần thực hiện trong năm học.

- Giúp cán bộ giáo viên nhận thức được hoạt động của tổ chuyên môn có tác dụng bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho giáo viên; Giáo viên được thể hiện khả năng, thể hiện năng lực, khẳng định bản thân thông qua hoạt động tổ chuyên môn; hoạt động của tổ chuyên môn góp phần nâng cao chất lượng dạy và học, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục.

Từ việc nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng và tác dụng các hoạt động của tổ chuyên môn, cán bộ giáo viên sẽ nêu cao tinh thần trách nhiệm, có ý thức xây dựng và đầu tư trí lực khi tham gia các hoạt động chuyên môn của tổ.

Hiệu trưởng nhà trường cần xây dựng khung pháp lý rõ ràng về chức năng, nhiệm vụ của tổ chuyên môn thông qua việc thể chế hoá hệ thống các văn bản của Bộ, của ngành và sở Giáo dục và Đào tạo, đồng thời phải thường xuyên tổ chức các hoạt động nhằm giúp giáo viên nhận thức đúng về vai trò của tổ chuyên môn trong trường học.

2. Chỉ đạo đổi mới cách xây dựng kế hoạch dạy học và kiểm tra đánh giá theo hướng hình thành năng lực học sinh trong suốt năm học

Giúp cho cán bộ quản lý (CBQL) quản lý hoạt động dạy học một cách hiệu quả, tránh được sự tùy tiện, ngẫu hứng hoặc cắt xén chương trình, nội dung dạy học, thực hiện đúng và có hiệu quả các nhiệm vụ giảng dạy. Đồng thời, ngăn ngừa các hiện tượng tiêu cực như đánh giá sai chuẩn, bệnh thành tích, bệnh hình thức trong kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS.

Giúp GV đổi mới PPDH một cách hiệu quả. Giám sát hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS là một trong những nhiệm vụ, chức năng quan trọng của CBQL nhà trường trong QL hoạt động dạy học (DH) trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục (GD).

Khi tổ chức thực hiện BP này, ngoài việc quán triệt tốt các nội dung đến GV, bản thân CBQL cấp trường cũng phải có kế hoạch cho bản thân mình, có định hướng chi tiết để hướng dẫn GV. Phân công CBQL cấp dưới như Phó Hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn giúp GV xây dựng kế hoạch DH.

Từ việc phân công cụ thể dựa trên cơ sở kế hoạch của ngành, của trường và các TCM, yêu cầu từng CBQL, GV phải xây dựng kế hoạch DH chi tiết.

Chú trọng đến việc xác định những nội dung kiến thức cơ bản, từng chi tiết, từng bài, từng chương, các phương tiện và hình thức hoạt động DH, PPDH.

Để đảm bảo các yêu cầu trên, kế hoạch DH của GV phải phân bổ theo quy định của Bộ GD&ĐT thể hiện theo từng tuần, từng tháng, từng học kỳ và cho phép điều chỉnh phù hợp để GV thực hiện kế hoạch DH; đây còn là cơ sở, là căn cứ pháp lý cho sự kiểm tra, giám sát. Kế hoạch DH và thực hiện kế hoạch DH được coi như một chu trình khởi đầu và kết thúc, là thước đo năng suất và hiệu quả công việc.

Nội dung kế hoạch của cá nhân phải xác định rõ mục tiêu tri thức, đảm bảo tính chính xác, khoa học, thiết thực, đồng thời phải chú trọng đến PPDH, yêu cầu cần phải đạt được, nhất là qua đó nhằm mục tiêu phát triển phẩm chất, năng lực cho HS.

Kế hoạch KT&ĐG KQHT của học sinh theo định hướng phát triển năng lực sẽ giúp cho cán bộ quản lý, GV và HS dễ dàng hình dung được các công việc mình phải làm và chuẩn bị. Kế hoạch xây dựng đầy đủ các nội dung liên quan, đưa ra được các căn cứ để xây dựng kế hoạch, có sự kết hợp giữa các kỳ kiểm tra tập trung do nhà trường tổ chức định kỳ với kiểm tra thường xuyên do giáo viên tiến hành tại lớp. Đặc biệt, trong kế hoạch phải nêu được các mục tiêu về nhận thức, phẩm chất năng lực học sinh cần đạt được đối với cấp tiểu học.

Việc xây dựng kế hoạch thực hiện KT&ĐG KQHT của học sinh theo định hướng phát triển năng lực bao gồm các bước sau:

- + Giai đoạn chuẩn bị kế hoạch: Ban Giám hiệu, tổ chuyên môn phải thấy được tầm quan trọng của việc thu thập và phân tích các thông tin ở trạng thái xuất phát. Đây là cơ sở để nhà quản lý nêu ra hướng phát triển cơ bản trong một hoạt động.

- + Giai đoạn kế hoạch hóa: Để giúp cho cán bộ quản lý điều khiển hoạt động kiểm tra đánh giá một cách toàn diện, cần đổi, có trọng tâm và đạt hiệu quả cao trước tiên phải xây dựng các kế hoạch từ kế hoạch tổng thể đến kế hoạch chi tiết: kế hoạch chuẩn bị câu hỏi kiểm tra, kế hoạch kiểm tra, chấm điểm, kế hoạch xử lý kết quả kiểm tra, kế hoạch kiểm tra giám sát...

Ban Giám hiệu, tổ chuyên môn lên kế hoạch tổng thể quy định quản lý hoạt động kiểm tra thường xuyên, định kỳ (viết 45°, thực hành, học kỳ...).

Phân chia nhiệm vụ cho các nhóm giáo viên và thông tin trao đổi từ phía cán bộ giáo viên để có điều chỉnh cần thiết, phù hợp.

Bản dự thảo kế hoạch sau khi điều chỉnh và trình Ban Giám hiệu ký duyệt sẽ chuyển tới các tổ chuyên môn. Đây là bản kế hoạch chính thức thực hiện trong cả năm học.

Các tổ chuyên môn, nhóm chuyên môn hướng dẫn giáo viên của mình dựa vào kế hoạch của nhà trường lập kế hoạch của tổ chuyên môn, nhóm chuyên môn và của cá nhân giáo viên trên cơ sở bám sát thực trạng và năng lực của giáo viên để sắp xếp vào các công việc: hướng dẫn ôn tập, chuẩn bị câu hỏi kiểm tra, coi và chấm...

3. Chỉ đạo cải tiến xây dựng và thực hiện kế hoạch đổi mới sinh hoạt tổ chuyên môn theo nghiên cứu bài học

Kế hoạch là cương lĩnh hành động của một tổ chức. Để đạt

được mục tiêu trên dự kiến, kế hoạch được xem như một công cụ QL, kế hoạch tạo điều kiện cho người QL kiểm tra, đánh giá việc thực hiện các hoạt động của các cá nhân và tập thể trong tổ chức của người QL. Như vậy quản lý kế hoạch là thực hiện chức năng của các nhà quản lý.

- Quản lý việc xây dựng kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn và kế hoạch SHCM theo NCBH nhằm nâng cao ý thức thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của giáo viên. Đưa hoạt động tổ chuyên môn vào nề nếp kỷ cương, làm cho mọi thành viên trong tập thể sư phạm nhà trường nhận thức đầy đủ việc thực hiện nghiêm túc chương trình, kế hoạch giảng dạy của bộ môn là điều kiện bắt buộc đối với mọi nhà trường và các thầy cô giáo.

Hiệu trưởng nhà trường cần có biện pháp định hướng, chỉ đạo tổ chuyên môn xây dựng kế hoạch SHCM theo NCBH phù hợp với nguồn lực thực hiện và dựa trên kế hoạch của trường. Hiệu trưởng phải giúp TTCM nắm vững chỉ thị của Bộ GD&ĐT về việc thực hiện kế hoạch năm học, nắm vững công văn hướng dẫn của sở GD&ĐT về việc triển khai nhiệm vụ môn học. TTCM phải có kỹ năng xây dựng kế hoạch SHCM theo NCBH của tổ chuyên môn, phải có tầm nhìn về khả năng hoạt động của tổ.

4. Chỉ đạo giáo viên tự học, tự bồi dưỡng chuyên môn thông qua sinh hoạt tổ chuyên môn dựa trên nghiên cứu bài học

Tạo cơ hội cho tất cả giáo viên nâng cao năng lực chuyên môn, kỹ năng sư phạm và phát huy khả năng sáng tạo trong việc áp dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học thông qua việc dự giờ, trao đổi, thảo luận, chia sẻ khi dự giờ. Giáo viên nắm được cách thức tiến hành, phân tích nguyên nhân, kết quả. Giúp GV chủ động điều chỉnh phương pháp dạy học phù hợp với đối tượng HS Nâng cao chất lượng dạy và học của nhà trường.

Góp phần làm thay đổi văn hóa ứng xử trong nhà trường: Cải thiện mối quan hệ giữa Ban giám hiệu với giáo viên; giáo viên với giáo viên, giáo viên với học sinh, cán bộ quản lý/giáo viên/học sinh với các nhân viên trong nhà trường; giữa học sinh với học sinh. Tạo môi trường làm việc, dạy học và dân chủ, cải thiện cho tất cả mọi người. Xây dựng vững chắc hơn khối đoàn kết trong tổ chuyên môn.

Qua họp giao ban đầu tuần, hiệu trưởng giao nội dung SHCM cụ thể cho các tổ trường chuyên môn.

Hiệu trưởng phải thống nhất được với tổ chuyên môn kế hoạch và nội dung cụ thể SHCM theo từng tuần, tháng.

Hiệu trưởng giao nhiệm vụ cho tổ trường chuyên môn chịu trách nhiệm về nội dung sinh hoạt của tổ mình đề thống nhất trong toàn tổ những quy định chuyên môn.

Hiệu trưởng phân công trong ban giám hiệu đi dự các buổi sinh hoạt ở các tổ chuyên môn để nắm bắt tình hình hoạt động của các tổ.

5. Đổi mới cách kiểm tra, đánh giá hoạt động của tổ chuyên môn

Kiểm tra là chức năng quan trọng và cơ bản nhất của quản lý, quản lý nhà trường nói chung và quản lý hoạt động tổ chuyên môn nói riêng. Quản lý mà không kiểm tra thì coi như không có quản lý. Như vậy kiểm tra các hoạt động tổ chuyên môn là biện pháp rất quan trọng trong quá trình quản lý hoạt động tổ chuyên môn của hiệu trưởng.

Kiểm tra các hoạt động của tổ chuyên môn nhằm: Đánh giá đúng thực trạng các hoạt động của tổ chuyên môn; Biết được tinh thần, thái độ thực hiện quy chế chuyên môn, thực hiện nhiệm vụ chuyên môn của giáo viên; Nhằm phát hiện các sai sót các hoạt động của tổ chuyên môn và nguyên nhân của nó, qua đó ngăn ngừa những sai sót có thể xảy ra và điều chỉnh các hoạt

động chuyên môn một cách kịp thời; Đánh giá xem giáo viên có thực hiện đúng các quy định về hồ sơ chuyên môn hay không. Thông qua kiểm tra định kỳ hồ sơ chuyên môn để nâng cao tinh thần trách nhiệm của giáo viên. Kịp thời tìm ra những sai sót và nguyên nhân trong quá trình thực hiện hồ sơ chuyên môn của giáo viên.

C. KẾT LUẬN

Các biện pháp trên là một hệ thống nhất, có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, vừa là điều kiện, tiền đề, vừa là kết quả, hỗ trợ, phối hợp nhằm góp phần nâng cao hiệu quả công tác chỉ đạo xây dựng KHDH môn Toán ở các trường tiểu học Quận 10, TP. Hồ Chí Minh hiện nay.

Mỗi biện pháp có vị trí, vai trò riêng đối với công tác chỉ đạo, quản lý và sự ảnh hưởng, tác động đối với việc thực hiện các biện pháp nói chung. Do đó, trong thực hiện các biện pháp cần vận dụng một cách đồng bộ, linh hoạt sẽ góp phần đem lại hiệu quả như kỳ vọng trong công tác quản lý.

Chú thích:

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng toàn quốc lần thứ XIII, tập 1, 2, Nxb Chính trị quốc gia Hà Nội, tr.14.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đặng Tự Ân (2015), Mô hình trường học mới Việt Nam nhìn từ góc độ thực tiễn và lý luận, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
2. Đặng Quốc Bảo (2007), Cẩm nang nâng cao năng lực quản lý nhà trường, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Dương Trần Bình (2016), Quản lý hoạt động dạy học ở trường tiểu học tại TP. Hồ Chí Minh trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, Luận án Tiến sĩ Khoa học giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
4. Nguyễn Hoàng Chương (2013), “Bồi dưỡng kỹ năng lập kế hoạch hoạt động cho tổ trường chuyên môn trường trung học phổ thông ở Lâm Đồng”, Tạp chí Quản lý Giáo dục, số 48/2013, tr.61-64.
5. Vũ Thị Hương (2020), “Tăng cường sinh hoạt chuyên môn theo nghiên cứu bài học để phát triển năng lực dạy học đọc hiểu văn bản thông tin cho giáo viên ngữ văn trung học”, Tạp chí Giáo dục, số 473, tr.18-20.
6. Phòng Giáo dục và Đào tạo Quận 10 (2019), Kế hoạch tổ chức bồi dưỡng cho cán bộ quản lý và giáo viên tiểu học theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

vì sự nghiệp phát triển
GIÁO DỤC